

Communicatie in de Voordelta

Communicatieplan Beheerplan Voordelta 2015-2021

Datum   30 oktober 2014
Status   Definitief concept

Colofon

Rijkswaterstaat Zee en Delta

In samenwerking met:
Provincie Zeeland
Provincie Zuid-Holland
Ministerie van Economische zaken

30 oktober 2014

Definitief concept

Inhoud

- 1 Inleiding 4**
- 2 Terugblik op eerste beheerplanperiode 6**
- 3 Doelgroepen 8**
- 4 Communicatiedoel 10**
- 5 Kernboodschap 11**
- 6 Strategie 13**
- 7 Communicatiemiddelen 16**
- 8 Organisatie van de communicatie 21**

1 Inleiding

De Voordelta, de zee en omringende stranden voor de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden, is rijk aan geulen, ondieptes en zandbanken. Dit zorgt voor een divers bodemleven en daarmee een uniek leefgebied voor vissen, vogels en zeezoogdieren.

De Voordelta is in 2008 onderdeel geworden van het Europese netwerk van natuurgebieden, Natura 2000. Voor elk Natura 2000-gebied wordt een beheerplan opgesteld met een looptijd van zes jaar. Hierin staan afspraken om de bodemhabitat en enkele diersoorten te beschermen en voorwaarden waaronder activiteiten kunnen plaatsvinden. Het eerste Beheerplan Voordelta loopt tot en met juli 2014.

Vanaf september 2013 neemt Rijkswaterstaat, als grootste beheerder, het voortouw om het tweede beheerplan voor de Voordelta voor de volgende zes jaar op te stellen. Dit doet Rijkswaterstaat samen met de provincies Zeeland en Zuid-Holland, het ministerie van Economische Zaken en belanghebbenden uit het gebied. Op basis van onder andere de eidevaluatie Beheerplan Voordelta 2008-2014, een gebruikstoets en het achtergrondrapport Vogels zijn voorstellen gedaan om enkele maatregelen uit het eerste beheerplan aan te passen. Met inbreng van betrokken maatschappelijke partijen, waaronder gemeenten, Havenbedrijf Rotterdam, de Nederlandse Kitesurf Vereniging, de visserijsector, de recreatiesector en natuurorganisaties zijn de voorstellen verder uitgewerkt. Ook het Maatschappelijk Overleg Voordelta (MOV) is gedurende de realisatiefase steeds betrokken geweest. De rapporten, onderzoeksresultaten en de voorstellen zijn ter discussie aan het MOV voorgelegd. Tijdens de bijeenkomsten en in de gesprekken stond communicatie op de agenda. Er is gesproken over: wat gaat goed, wat kan beter en waar kan communicatie een bijdrage leveren aan handhaving? Op basis van de opgedane ervaring de afgelopen zes jaar, de investeringen die zijn gedaan, de middelen die zijn opgezet en de wensen van vandaag de dag is een communicatiestrategie ontwikkeld voor de komende beheerplanperiode (2015-2021). Tijdens de uitvoeringsfase werkt Rijkswaterstaat als voortouwnemer samen met de bevoegde gezagen en andere betrokkenen (verenigd in de Werkgroep Communicatie) de strategie en middelen verder uit en past deze aan de op dat moment actuele situatie aan.

Belang van communicatie

De communicatiestrategie is gericht op contact met belanghebbende partijen, aanhaken bij bestaande middelen, daar zijn waar de doelgroep is en aansluiten bij de informatiebehoefte (informatie op maat). Een regionale communicatieregisseur vervult hierin een belangrijke rol. In de uitvoeringsfase van het eerste beheerplan is geïnvesteerd in een breed scala aan producten. Hiervan kan in de uitvoeringsperiode van het tweede beheerplan worden geprofiteerd en op worden voortgeborduurd. Het idee is dan ook om maar beperkt nieuwe communicatiemiddelen te ontwikkelen. Wel zijn enkele communicatiemiddelen nodig in het kader van preventie

(handhaving). Communicatie kan bijdragen aan de verdere bekendheid van, draagvlak voor en acceptatie van de maatregelen uit het beheerplan onder bezoekers en gebruikers. En dat kan er weer toe bijdragen dat de gebruikers zich aan de regels houden. De strategie en inzet van handhaving staan beschreven in het Toezicht- en Handhavingsplan Voordelta.

Grenzend aan het Natura 2000-gebied Voordelta liggen de Natura 2000-gebieden Deltawateren en Vlake van de Raan, die een vergelijkbare natuuropgave hebben. Enkele belanghebbenden zijn betrokken bij alle drie de gebieden. Door communicatie (inzet en acties) voor deze gebieden slim te koppelen, is efficiencywinst en synergie te behalen. Samenwerking en kennisbundeling kan een krachtige boodschap opleveren. Daarom stelt Rijkswaterstaat Zee en Delta voor om de communicatie over Natura 2000-gebieden die bij haar in beheer zijn, regionaal af te stemmen en te organiseren. Rijkswaterstaat zal hiervoor een regisseur leveren die de (proces)regie voert voor communicatie over de Voordelta, Deltawateren en Vlake van de Raan. Uiteraard zijn alle bevoegde gezagen gezamenlijk verantwoordelijk voor juiste informatievoorziening en ontwikkelt iedere partij middelen vanuit deze eigen verantwoordelijkheid. De regisseur heeft een faciliterende rol.

2 Terugblik op eerste beheerplanperiode

Bij de totstandkoming van het Beheerplan Voordelta 2008-2014 is intensief overleg geweest en samengewerkt met belanghebbenden. Daarna is met algemene middelen (brochure, website, informatiepanelen) gecommuniceerd richting het brede publiek, gebaseerd op 'zes vuistregels', spelregels voor gedrag in het Natura 2000-gebied. Dit had tot doel om een bijdrage te leveren aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Voordelta.

Om te weten wat het effect hiervan was, en hoe er gedacht werd over de Voordelta en Natura 2000 in het algemeen is in 2010 een quickscan uitgevoerd. Hieruit kwamen (in het kort) de volgende punten naar voren:

- Er zijn maar weinig mensen die weten wat de Voordelta is, dat het een Natura 2000-gebied is en wat dat inhoudt.
- Er is niemand uitgesproken negatief over het feit dat de Voordelta Natura 2000 gebied is.
- Er is echter ook niemand uitgesproken positief over.

Voor de directe doelen is dit op zich geen probleem, maar voor het draagvlak op termijn wel. Naar aanleiding van deze quickscan is de communicatie veranderd van toon. In plaats van de nadruk op 'regels' te leggen, ligt de nadruk op de inhoud: waarom is de Voordelta een Natura 2000-gebied, wat leeft er en hoe kun je daar rekening mee houden? Er is samenwerking gezocht met ondernemers aan de kust: door materiaal ter beschikking te stellen kunnen ook zij het 'verhaal' vertellen. In 2012 en 2013 is hiermee een aanvang gemaakt. In deze tijd zijn onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Reizende expositie, bestaande uit vijf informatieve banners, heeft gestaan/staat bij strandpaviljoens, bibliotheken, verblijfsaccommodaties en gemeentehuizen. Hiervan wordt in de zomermaanden goed gebruik gemaakt.
- Productie en verspreiding van een nieuwe folder, die uitgaat van de kwaliteiten van het gebied, wat er leeft en wat je er kan zien.
- Fotoworkshop i.s.m. de Provinciale Zeeuwse Courant. Lezers kregen een fotoworkshop, waarbij ze werden meegenomen op een kayactocht naar een zandplaat. De foto's werden in de PZC gepubliceerd, tezamen met hun ervaringen.
- Artikelen en persberichten in lokale media en tijdschriften die de doelgroepen lezen, onder andere in een kitesurfmagazine.
- Website www.voordelta.nl aangepast en aangevuld met toolkit voor ondernemers (met daarin teksten, placemats en de reizende expositie) en de beeldbank werd uitgebreid.

De afgelopen jaren is tevens naar voren gekomen dat het begrip Natura 2000 nog relatief onbekend is bij het grote publiek en vaak een negatieve lading heeft ('er mag niets meer'). Het zou dan ook goed zijn om Natura 2000 meer voor het voetlicht te brengen. De Voordelta is wat dit betreft een moeilijk gebied: het is vooral zee en veel minder toegankelijk dan

bijvoorbeeld een bosgebied of de duinen. Veel van de 'Natura 2000-doelsoorten' in de Voordelta zie je vanaf land zelden tot nooit, en er is voor de meeste mensen sinds de benoeming niets veranderd. Informatie over wat er leeft en waarom het gebied belangrijk is, is dan ook van groot belang: wat niet weet, wat niet deert.

In de komende beheerplanperiode wordt de ingezette koers voortgezet en borduren we voort op de ontwikkelde communicatiemiddelen en bestaande communicatiekanalen.

3 Doelgroepen

We richten ons in dit communicatieplan in hoofdzaak op twee doelgroepen:

- **Gebruikers van het gebied** die door hun activiteiten mogelijk impact hebben op de natuur in de Voordelta. Om te bereiken dat deze gebruikers bereid zijn bij hun activiteiten rekening te houden met de natuurwaarden, zich aan de regels te houden en zodoende bij te dragen aan de doelen uit het beheerplan, is het belangrijk dat zoveel mogelijk gebruikers de maatregelen kennen (kennis), zich realiseren wat het beheerplan voor hun eigen doen en laten betekent (bewustwording) en de maatregelen en gedragsregels naleven (gedrag). Bezoekers hoeven de inhoud van het beheerplan natuurlijk niet te kennen. Als ze maar zien dat, en weten waarom ze bijvoorbeeld niet in een rustgebied mogen komen.

Gebruikers zijn o.a.: wandelaars, (georganiseerde en ongeorganiseerde) kitesurfers, windsurfers, kanoërs, zeilers, pleziervaart, sport en beroepsvissers, jachthavens, (recreatie)ondernemers, havenbedrijven, beroepsvaart, baggeraars, suppleerders

- **Intermediairs:** alle partijen die betrokken zijn bij de totstandkoming en uitvoering van het beheerplan, eigendommen in de gebieden beheren (terreinbeheerders) of op een andere manier betrokken zijn bij de natuur in de Voordelta, bijvoorbeeld de vergunningverleners en belangengroepen. Een belangrijke doelgroep binnen deze groep intermediairs zijn medewerkers die betrokken zijn bij communicatie/voorlichting, educatie, monitoring, toezicht en handhaving. Doel is deze partijen te motiveren, faciliteren en ondersteunen om de boodschap uit te dragen en vorm te geven, en de dialoog met hun achterban aan te gaan (**ambassadeursrol**). Er is een Werkgroep Communicatie waaraan gemeenten, de provincie Zeeland, Rijkswaterstaat en de handhavingsregisseur deelnemen. De maatschappelijke organisaties zijn verenigd in het Maatschappelijk Overleg Voordelta dat elk jaar bijeenkomt. Bij het realiseren van het nieuwe beheerplan is het MOV vaker georganiseerd. Er is een actueel overzicht van de betrokken partijen.

Intermediairs zijn onder andere: Rijksoverheid, provincies, waterschappen en gemeenten, handhavers, VVV's, natuur- en bezoekerscentra, gidsen en vrijwilligers, ANWB-kantoren, de Nederlandse Kitesurf Vereniging, terreinbeheerders, boswachters, natuurverenigingen en andere belangenorganisaties. Recreatieondernemers vallen hier ook deels onder: via hen zijn de gebruikers te bereiken.

Een aparte doelgroep om nog te vermelden, is de pers. Deze groep vormt tegelijk een middel om de boodschap naar gebruikers over te brengen. De pers is verder uitgewerkt in de communicatiemiddelen, onder het punt 'media: free-publicity'.

Ook partijen die betrokken zijn bij de organisatie en uitvoering van het plan zijn een doelgroep. De uitvoeringsorganisatie en de communicatie met deze meer 'interne' doelgroep staan beschreven in het beheerplan.

4 Communicatiedoel

Het doel van de communicatie is om een bijdrage te leveren aan een soepele en efficiënte uitvoering van het tweede beheerplan, zodat de instandhoudings- en verbeterdoelstellingen en compensatiedoelen worden gerealiseerd. Communicatie moet een realistisch beeld scheppen van de mogelijkheden, maatregelen en beperkingen, maar zeker ook van de kansen voor mens en natuur. Uiteindelijk gaat het erom dat de gebruikers genieten van de natuur, de natuur respecteren, dat er draagvlak is voor de maatregelen uit het beheerplan en tot slot: een goed naleefgedrag (geen overtredingen). De intermediairs zijn betrokken bij het opstellen van het nieuwe beheerplan, deels bij de uitvoering van het beheerplan, denken mee over de communicatiestrategie, stellen hun communicatiekanalen beschikbaar en dragen de boodschap uit naar hun achterban. Ze werken actief mee aan de positieve uitstraling en het in beeld brengen van de natuurwaarden in de Voordelta.

5 Kernboodschap

De kernboodschap is een beknopte weergave van wat we de doelgroepen willen vertellen. De boodschap is in de bestaande brochure verwoord. Waar komt het in het kort op neer?

De Voordelta, de zee voor de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden, is een bijzonder natuurgebied, onderdeel van de beschermde Natura 2000-gebieden. Terwijl je geniet op het strand of op het water, gaan duizenden dieren hun gang in dit gevarieerde zeelandschap, onder en boven water. De zee is hier ondiep, doorsneden door diepe geulen. Bij eb liggen drooggevallen zandbanken als eilanden in het water. De perfecte plek voor vogels en zeehonden om te rusten, te eten en zich voort te planten. Om de dieren te beschermen en rust te bieden, zijn in de Voordelta vijf rustgebieden en een bodembeschermingsgebied ingesteld. Zo blijft bescherming, gebruik en beleving van de Voordelta ook in de toekomst mogelijk.

Belangrijke boodschappen zijn bovendien:

- Natura 2000 staat voor topnatuur. Het is een keurmerk voor een natuurgebied waar bescherming, gebruik en beleving centraal staan.
- De Voordelta heeft een belangrijke, internationale waarde. Het gebied is een onmisbare schakel voor kustvogels die langs de Europese kust trekken: ze broeden in het noorden, overwinteren in het zuiden. De Voordelta biedt het hele jaar voedsel voor zeedieren. Ook is het gebied de toegangspoort voor trekvissen naar achtergelegen Europese landen.
- De minister van EZ heeft de Voordelta in februari 2008 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. In juli 2008 is het Beheerplan Voordelta 2008-2014, als eerste van Nederland, van kracht geworden.
- Het beheerplan geeft aan welke afspraken gemaakt zijn om de leefomgeving en de soorten dieren in de Voordelta te beschermen. Uitgangspunt is het realiseren van de ecologische doelen in een zorgvuldige balans van activiteiten in het gebied.
- Natura 2000 is Europese wetgeving, in de vorm van de combinatie van Vogel- en Habitatrichtlijn, in Nederland vastgelegd in de Natuurbeschermingswet voor wat betreft gebiedsbescherming en in de Flora- en faunawet voor wat betreft soortbescherming.
- Rijkswaterstaat heeft als grootste beheerder van het gebied de verantwoordelijkheid om de uitvoering van het beheerplan te organiseren, waarbij verschillende overheden (onder andere ministerie van Economische Zaken, provincie Zeeland, provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat) de uitvoeringstaken op zich nemen.
- Ook de terreinbeheerders zorgen voor uitvoeringstaken (inrichtings- en herstelmaatregelen).
- Het ministerie van Economische Zaken, ministerie van Infrastructuur en Milieu / Rijkswaterstaat, provincie Zeeland en provincie Zuid-Holland zijn de bevoegde gezagen in het gebied voor vergunningverlening en handhaving in het kader van de Natuurbeschermingswet (toezicht houden en het vrijblijvend aanspreken van overtreders kan door de

vertegenwoordigers van alle bevoegde gezagen (dus zowel provincie als EZ en RWS) of door de (Rijks)politie).

- Bevoegde gezagen zijn opdrachtgever (van het beheerplan).
- Samen met de betrokken overheden, maatschappelijk organisatie en gebruikers uit het gebied stelt RWS een nieuw beheerplan op voor de periode 2015-2021.

6 Strategie

Op welke manier kan slim gebruik worden gemaakt van de ingezette communicatiestrategie en -toon uit het eerste beheerplan? Hoe zorgen we ervoor dat bezoekers en bewoners de Voordelta en haar kenmerkende zee flora en -fauna kennen én waarderen, zodat draagvlak voor de maatregelen ontstaat? Hiervoor is een aantal strategische uitgangspunten geformuleerd, waarbij is uitgegaan van voortzetten wat werkt en bijstellen waar dat nodig is.

De overheid komt met één boodschap

Communicatie geschiedt vanuit een gezamenlijk afzenderschap van de bevoegde gezagen. Rijkswaterstaat (als voortouwnemer van het beheerplan) treedt daarbij niet in de verantwoordelijkheden van anderen.

Regie op regionaal niveau

Rijkswaterstaat benadert de communicatie voor de Natura-2000 gebieden die bij haar in beheer zijn op regionaal niveau en geeft dit samen met de bevoegde gezagen en in afstemming met belanghebbende organisaties vorm. Het uitgangspunt daarbij is dat de samenhang en synergie met andere Natura 2000-gebieden in de regio benut moeten worden:

- Op regionaal niveau gaat het over veelal dezelfde stakeholders.
- Communicatie kan op elkaar worden afgestemd en wordt daardoor minder fragmentarisch dan bij een aanpak op uitsluitend gebiedsniveau
- Er is efficiencywinst te behalen door gericht en eenduidig te communiceren bij het ontwikkelen van communicatiemiddelen, het verankeren van kennis daarover en het ontwikkelen van het communicatienetwerk bestaande uit partnerorganisaties.
- Activiteiten zijn vaak gebiedsoverstijgend: bijvoorbeeld vissers begeven zich in zowel de Vlake van de Raan als in de Voordelta en Westerschelde, recreanten en hun belangenorganisaties hebben belang bij zowel de binnenwateren als de zeegebieden.
- Ook de ecologische samenhang tussen gebieden kan zo worden gecommuniceerd: N2000 is een netwerk van natuurgebieden.

Door regie te voeren op de communicatieaanpak voor de Natura 2000 gebieden Vlake van de Raan, Voordelta en Deltawateren is efficiency en effectiviteit te bereiken. Daarvoor zal Rijkswaterstaat in afstemming met de partners voor de communicatieregisseur zorg dragen.

Spelregels centraal

Om te realiseren dat gebruikers zich aan de spelregels houden, moeten ze ten eerste weten wat de regels zijn. De spelregels staan op informatieborden bij de strandopgangen, op de website en in de brochure. De informatieborden staan vol informatie en niet altijd op de juiste plek. Het is slim om goed naar de indeling en locatie van de borden te kijken. De informatieborden moeten sowieso worden aangepast. Bij het van kracht worden van het tweede beheerplan moet de juiste zonering van de rustgebieden in de bestaande communicatiemiddelen worden verwerkt. Een

mooi moment om de borden te voorzien van een duidelijke kaart. Tevens heeft de Werkgroep Communicatie het idee om op een aantal strategische punten panoramaborden te plaatsen.

Het waarom centraal: natuurwaarden zichtbaar maken

Om ook op lange termijn het gebied te kunnen beschermen, moet het publieke bewustzijn dat de Voordelta een bijzonder gebied is, en daarmee het draagvlak voor de maatregelen, groter worden. Dit begint bij weten *dát* het een bijzonder gebied is, *wat* er leeft en *waarom* dit gebied zo belangrijk is. De termen *beleven, gebruiken en beschermen* zijn daarbij de rode draad. Dit thema sluit aan bij de landelijke Natura 2000-boodschap en heeft een positieve uitstraling.

Gebruikmaken van bestaande middelen en kanalen

De strategie is om daar te zijn waar de doelgroep is en de aandacht te trekken door informatie die voor hen relevant is. Daarom wordt, meer dan voorheen, zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande communicatiemiddelen en -activiteiten ('meeliften'). Het is de taak van de beheerder van een gebied om informatie in brede zin over zijn gebied te (laten) verschaffen. Dit betreft dus ook de informatie in het kader van Natura 2000. Het gaat specifiek om gebieden van terreinbeheerders, maar ook jachthavens, trailerhellingen en strandopgangen (gemeentes). Daarnaast valt te denken aan het inhoudelijk koppelen van en verwijzen naar aangrenzende Natura 2000-gebieden, zoals de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren (Zeeland) en de Duinen van Goeree en Kwade Hoek (Zuid-Holland). We borduren voort op middelen die al zijn ontwikkeld in het kader van het eerste beheerplan. Waar nodig passen we deze aan de nieuwe situatie aan.

Doorzetten creatief concept

In het kader van het eerste beheerplan is een creatief concept voor de Voordelta ontwikkeld. Kleurgebruik en lettertype zijn vastgelegd in een huisstijlhandboek. De huidige slogan is: Voordelta, een bijzondere zee. De bestaande communicatiemiddelen, waaronder de brochure, reizende expositie en informatieborden zijn opgemaakt in de huisstijl en voorzien van het Natura 2000-logo. Tijdens de tweede beheerperiode blijft dit gehandhaafd.

(Bredere) samenwerking

Naast gebruikmaken van bestaande kanalen en middelen, is samenwerking met betrokkenen bij het beheerplan en belanghebbenden cruciaal om de boodschap over te brengen naar de doelgroep. Bestaande contacten, onder andere met de Nederlandse Kitesurf Vereniging (NKV), surfscholen en beachclubs, worden geïntensiveerd. Via deze intermediairs is contact met de gebruikers mogelijk. Via de (nieuwe) website van de NKV, via voorlichtingsmateriaal bij surfscholen en op forums. Ook aanhaken bij bestaande of op te zetten campagnes biedt kansen. Denk aan een wind- of kitesurfevenement of aan evenement als Concert at Sea. Verder wordt het contact met terreinbeheerders, Stichting Delta promotie Zeeland en de VVV Voorne Putten, en het Zeeuwse museum voor Natuur en Landschap 'Terra Maris' opgezet of geïntensiveerd.

Afstemming met handhaving

Handhaving in het gebied blijft nodig, want er vinden overtredingen van de regels plaats. Vooral de doelgroep 'recreatieve kitesurfers' uit bijvoorbeeld Duitsland en België is lastig te bereiken, kent de regels niet of onvoldoende en overtreedt deze bewust of onbewust. Goede afstemming tussen handhaving en communicatie kan zorgen voor de juiste inzet van communicatie op de juiste plek. De handhavingsregisseur is vertegenwoordigd in de werkgroep Communicatie. 'Overtredingen in relatie tot doelgroepen' zal een vast agendapunt zijn op de agenda van het communicatieoverleg. Indien nodig worden in samenspraak met de handhavers communicatiemiddelen ontwikkeld om overtredingen terug te dringen. De NKV kan ook een rol spelen bij de handhaving, bijvoorbeeld door de inzet van *stewards* op het strand of door *early warning*: de NKV waarschuwt BOA's bij verwachte drukte/overtredingen en door de inzet van BOA's aan te kondigen op de website of op forums. De NKV onderzoekt momenteel of het mogelijk is om eigen BOA's op te leiden. Ook het uitvoeren van een proef gedurende drie jaar bij de Slikken van Voorne vraagt om extra communicatie-inzet. Tijdens de proefperiode wordt het effect van kitesurfen en andere verstoringsbronnen op steltlopers, grote stern en visdief onderzocht en wordt gekeken naar de waarde van het gebied als foerageergebied voor steltlopers. De gebruikers moeten weten wat er gebeurt en vooral waarom. Goede afstemming en samenwerking tussen de NKV/gebruikers, handhaving en communicatie kan een bijdrage leveren aan het behalen van de natuurdoelen en is nodig voor het uitvoeren van de proef. De communicatieregisseur is betrokken bij de uitvoering van de proef.

Afstemming met belanghebbenden

Tijdens de uitvoering van het eerste beheerplan is het Maatschappelijk Overleg Voordelta (MOV) opgezet. Hierin nemen regionale en lokale maatschappelijke organisaties en overheden zitting. Het MOV komt minimaal een keer per jaar bijeen en is een belangrijke schakel in de communicatie naar belanghebbenden. De communicatieregisseur is aanwezig bij de vergaderingen van het MOV.

Contentmanagement: mijlpalen in beeld

Rijkswaterstaat stelt voor om jaarlijks een communicatiekalender op te stellen. Hierop staan projectmijlpalen en nieuws, zoals het ingaan van een zomer- of winterregime van een rustgebied, maatschappelijke onderwerpen en actualiteiten van 'buiten' die communicatiekansen opleveren. Denk aan onderwerpen die op de maatschappelijke kalender staan (issuekalender.nl) of aan regionale (sport) evenementen en gebeurtenissen die te maken hebben met bijvoorbeeld de seizoenen en natuur.

Op de kalender kunnen ook de behoeftes van de doelgroep worden meegenomen in termen van content (wat willen ze weten, welke content willen ze gebruiken, benutten, etc.). Dit speelt bijvoorbeeld bij de kitesurfers die nieuwe regelgeving of wijzigingen in de begrenzing verspreiden via social media. De content is dan: zonerings. De communicatieregisseur vult de kalender voor de Voordelta (en probeert slim te koppelen met Deltawateren en Vlakte van de Raan), haalt hiervoor input bij de betrokken partijen en stemt af met de bevoegde gezagen.

7 Communicatiemiddelen

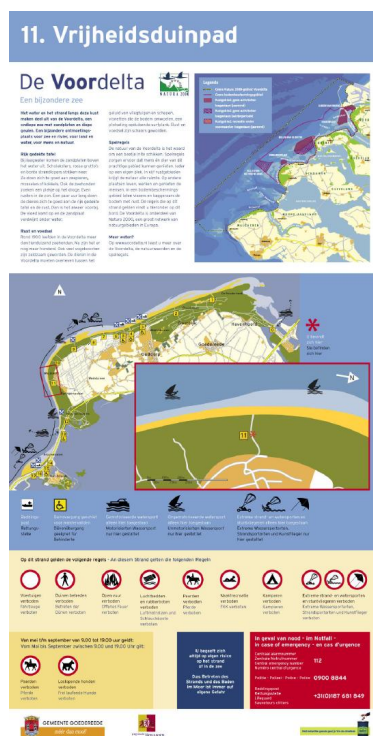
Enkele interne en externe middelen die gedurende de uitvoeringsperiode worden ingezet, ook in het kader van handhaving, zijn onder andere:

Informatiebrochure

De bestaande brochure, die uitgaat van de kwaliteiten van het gebied, wat er leeft en wat je er kan zien, wordt aangepast aan de nieuwe situatie: nieuwe kaart en duidelijkere omschrijving van de spelregels in de rustgebieden.

Informatiepanelen

Bij vrijwel elke strandopgang staat nu een paneel met op het bovenste deel een kaart en vrij zakelijke informatie over het gebied. Op het deel eronder staat een detailkaart van het betreffende strand met aangegeven welke activiteit waar is toegestaan d.m.v. pictogrammen (APV). Het onderste deel bevat o.a. logo's en een telefoonnummer. Het bovenste deel van de borden wordt n.a.v. het tweede beheerplan aangepast. Dit kan met een sticker. De kaart kan duidelijker. Bijvoorbeeld door een overzichtkaart van de Voordelta en dan een uitsnede van de situatie ter plaatse, inclusief de rustgebieden op zee. Dit is nu niet te zien op de detailkaart (APV). De tekst kan veel korter, en zou ook een Engelse en Duitse versie moeten bieden.

Het is wenselijk om op strategische plaatsen panoramaborden te plaatsen waarop het verhaal van de Voordelta te lezen is: waarom is het hier zo'n bijzonder gebied? Wat leeft hier? Informatie op maat, losgekoppeld van de verboden. Er zijn veel partijen die borden plaatsen. Bij vernieuwing zou deze informatie een plek kunnen krijgen. De communicatieregisseur kan hierin een faciliterende rol spelen. Het zou bovendien mooi zijn als de terreinbeheerders, met (natuur)gebieden grenzend aan de Voordelta, ook de Voordelta behandelen. De relatie, samenhang en het bredere verhaal van de Voordelta kan zo ook aan de orde komen. Vogels in het duingebied foerageren immers op de Voordelta, ongeacht wie het beheert. Dit vraagt om bewustwording bij alle partijen. Gedacht wordt aan bezoekerscentra als Tenellaplas, Terra Maris en Inspiratiecentrum Brouwersdam. Ook in horecagelegenheden zou deze informatie een plek kunnen krijgen.

Website Voordelta

De website van de Voordelta www.voordelta.nl wordt een zogenaamde landingspagina. De informatie krijgt een plek op andere sites. Waarom? In 2013 waren er slechts 16 unieke bezoekers. Bovendien stapt de provincie Zeeland, waar de website is ondergebracht, over op een nieuw content management systeem en is besloten niet te investeren in deze projectwebsite. De strategie is om daar te zijn waar de doelgroep is. Informatie over de Voordelta is op allerlei websites te vinden. De algemene informatie staat in ieder geval op de sites van de bevoegde gezagen. Op www.rijkswaterstaat.nl/voordelta komt de 'zakelijke' informatie, inclusief alle documenten. De informatieve informatie is onder andere te vinden op de site van de VVV's/ zeelandbuiten.nl, op de ZIDS (zie hieronder) en wikipedia. De domeinnaam blijft behouden en vanaf daar worden bezoekers verder verwezen.

ZIDS

Gemeenten, recreatie- en horecaondernemers en andere afnemers van het Zeeuws Informatie Distributie Systeem (ZIDS) geven via diverse ZIDS-producten informatie over o.a. de regio, hun diensten, het weer en uitjes. De producten zijn: een mobiel inspiratieplatform, inspiratiescherm, narrowcasting, web-to-print (nieuwsbrief op bijvoorbeeld een placemat) en een widgetplaza (mini-website op eigen site). ZIDS is opgezet door Stichting Delta Promotie Zeeland (VVV Zeeland) vanuit het feit dat toeristen steeds minder vaak een VVV-kantoor bezoeken. Via ZIDS kan de toerist op diverse plaatsen via de bovengenoemde kanalen/producten actuele informatie krijgen. Contacten met VVV Zeeland zijn gelegd voor het leveren van informatie over N2000 Voordelta. In het gemeentehuis van Schouwen-Duiveland hangen al een inspiratiescherm en twee *narrowcasting* schermen. Hierop is informatie over de Voordelta te vinden.

Reizende expositie

De reizende expositie, bestaande uit vijf banners vol foto's en informatie reist al bijna twee jaar langs strandpaviljoens, verblijfsaccommodaties, VVV's en bibliotheken. Deze mini-tentoonstelling biedt laagdrempelige informatie over de Voordelta aan de 'toevallige voorbijganger'. De expositie blijft beschikbaar. De banner met de plankaart met rustgebieden van de Voordelta wordt aangepast aan het tweede beheerplan.

Media: free publicity en successen vieren

Via het sturen van persberichten, kant-en-klare artikelen en het geven van interviews kan gratis publiciteit worden gegenereerd in dagbladen, h-a-h-bladen en in vakbladen. Maar ook de Badkoerier, kust & zee-gids en de VVV-gidsen horen op de verzendlijst. Via deze bladen wordt het grote publiek bereikt. Daarbij kan tactisch worden gekozen voor bijvoorbeeld de start van het recreatieseizoen, het ontwikkelen van maatregelen of juist feiten & cijfers over de Voordelta, om het belang van bescherming te ondersteunen. Denk aan aantallen zeehonden, vogels, vissen of ontwikkelingen in gebruik: aantallen recreanten, kitesurfers, paviljoens. Daarnaast zijn details over de 'bewoners' belangrijk: die geven het gebied een gezicht. Zoals de visdief die haar jongen 'parkeert' op de zandplaten terwijl ze gaat vissen.

Het is van belang een goede relatie op te bouwen en te onderhouden met de (vak)pers. Ze regelmatig van nieuws voorzien, is cruciaal. Ook het organiseren van een persbezoek op locatie kan helpen. Wellicht zijn afspraken te maken over een reeks artikelen in een regionale krant of huis-aan-huisblad. Hier is een belangrijke taak weggelegd voor de communicatieregisseur.

Social media

Ook hier is een belangrijke taak weggelegd voor de communicatieregisseur. Deze houdt bij wat er in de sociale media (Twitter, Facebook, blogs, forums, YouTube, fotosites etc.) over de Voordelta gezegd wordt en reageert (indirect) door communicatiekansen te benutten. Dit kan door het geven van een interview, een blog op de website of een bericht of (foto)actie op de Facebook-pagina en Twitteraccount van o.a. terreinbeheerders en gemeenten. De Voordelta heeft geen eigen Facebook-pagina of Twitter-account.

In overleg met betrokken partijen zijn mogelijkheden voor het inzetten van apps te onderzoeken. Hierbij is de lijn: 'aansluiten bij bestaande kanalen'. Het is dus niet de bedoeling om zelf een app te ontwikkelen, maar informatie aan te leveren aan bouwers van apps met bijvoorbeeld kitesurflocaties of informatie over het weer of de wind. Hier zouden begrenzingen en gedragsregels wellicht een plek kunnen krijgen. Denk verder aan apps als de vissengids, visplanner, varendoejesamen-app of de ANWB-app met waterkaarten en informatie uit almanak 2 voor watersporters. Hieraan zou relevante informatie over Natura 2000 kunnen worden toegevoegd.

Communicatiemiddelen voor proef Slikken van Voorne

Ten behoeve van de proef met het kitesurfen vanaf het voormalige autostrand bij Oostvoorne en vanaf het Slufterstrand bij de Tweede Maasvlakte worden enkele specifieke middelen ontwikkeld. Dit gebeurt in afstemming met handhaving, betrokken gemeenten en de NKV. Denk aan informatieborden, flyer, poster, informatie voor op diverse websites en een goede kaart.

Communicatiemiddelen en -acties die gedurende de uitvoering van het eerste beheerplan nog in gang zijn gezet in het kader van het vergroten van naamsbekendheid en het creëren van draagvlak:

Ansichtkaarten

Een laagdrempelige manier om de naamsbekendheid van de Voordelta te vergroten, is het aanbieden van Ansichtkaarten met de naam Voordelta. Wanneer deze in elk kaartenrek aan de kust staan, ziet elke (kaartensturende) bezoeker deze.

Toolkit

Op de website www.voordelta.nl is een begin gemaakt met een 'toolkit' voor ondernemers, waar ze rechtstreeks kant-en-klare teksten en beeldmateriaal kunnen vinden en placemats, die ze via hun huisdrukker kunnen laten drukken. In overleg met de provincies kan gekeken worden of deze toolkit een plek kan krijgen op hun website. Investeren in uitbreiding van de toolkit ligt niet voor de hand. Tal van partijen ontwikkelen toolkits. Bestaande informatie bundelen, al dan niet via het ZIDS, is het advies.

Informatie op maat

Enkele ondernemers hebben aangegeven interesse te hebben in een informatiepaneel op hun bedrijf. Daarnaast kunnen we enkele paviljoenhouders vragen of ze hun gasten willen informeren over de Voordelta en Natura 2000. Voor de ondernemer kan goede, aantrekkelijk vormgegeven informatie gericht op hun gasten een meerwaarde zijn. De informatie moet passend zijn bij de plek en ondernemers moeten zelf ook iets bijdragen. Voor de hand liggend zijn nu Haven van Renesse, Paviljoen Aan Zee (Wapen van Marion).

Voordelta filmpjes

Korte filmpjes (max. 1 minuut) laten op een leuke, wervende wijze zien wat er leeft in de Voordelta en wat je kunt doen om dit te behouden. De filmpjes zijn via internet, dus ook smartphones te bekijken. De filmpjes kunnen op websites, ook van horeca, campings e.d., geplaatst worden en 'achter een QR-code' geplakt worden. Deze QR-code kan op de informatiepanelen worden gedrukt of op folders, menukaarten, placemats e.d.. Ook kunnen de filmpjes een plek krijgen binnen ZIDS en worden gebruikt bij presentaties.

Evalueren en wellicht uitbreiden informatie bezoekerscentra

Er zijn langs de kust verschillende bezoekerscentra waar gecommuniceerd wordt over de Voordelta. De aard van de informatie verschilt. Er liggen kansen om bestaande informatie te verlevendigen en wellicht deze 'samenwerking' uit te breiden (Futureland, Tenellaplas, Terra Maris?).

Zeekaarten en bericht aan zeevarenden

De combinatie van markeringen, informatiepanelen bij de strandopgangen en trailerhellingen, en hydrografische kaarten vormen in feite de basisinstrumenten om de rustgebieden zichtbaar te maken. Daarom zal Rijkswaterstaat ervoor zorgen dat de begrenzing van de rustgebieden naast de 'fysieke' markeringen ook op de officiële zeekaart voor kust- en binnenwateren wordt aangegeven. Ook zullen de begrenzingen via

'Berichten aan Zeevarenden' (BaZ) worden doorgegeven. En RWS verstuurt een persbericht bij wijzigingen (bijvoorbeeld bij het ingaan van het zomer- of winterregime) in de rustgebieden.

8 Organisatie van de communicatie

De organisatie van de communicatie en de uitvoering ervan bepalen mede het succes van de communicatie. Rijkswaterstaat heeft hierin, als voortouwnemer en grootste beheerder, een voortrekkersrol en een regisseursfunctie. Het (communicatieve) handelen van andere betrokkenen heeft echter ook invloed op de gezamenlijke strategie en daarmee het succes van de uitvoering van het beheerplan. Het is daarom noodzakelijk om de verantwoordelijkheid gezamenlijk te nemen en als bevoegde gezagen gelijk op te trekken. Afstemming gebeurt onder andere via de Werkgroep Communicatie.

Betrokken partijen

Als grootste beheerder en als voortouwnemer van het Natura 2000-beheerplan Deltawateren voert RWS de regie, ook wat betreft communicatie. Vanuit die rol spreekt RWS andere partijen aan op de communicatie die voor de uitvoering van het beheerplan relevant is en faciliteert waar mogelijk, zonder daarbij de verantwoordelijkheden over te nemen van die andere partijen.

Bij het organiseren van de communicatie over het Beheerplan Voordelta 2015-2021 zijn in ieder geval de bevoegde gezagen en de voortouwnemer van het beheerplan betrokken: Provincie Zeeland, Provincie Zuid-Holland, ministerie van EZ en Rijkswaterstaat.

Hoe werken deze partijen samen?

Uitgangspunten voor de samenwerking rondom communicatie zijn: ieder bevoegd gezag en iedere beheerder heeft vanuit eigen verantwoordelijkheid de taak om juiste en tijdige informatie over Natura 2000 Voordelta beschikbaar te stellen en daarvoor actief eigen middelen en kanalen in te zetten. In het communicatiejaarplan, dat RWS opstelt met input van betrokkenen, staan afspraken over het faciliteren van de bevoegde gezagen, belangenorganisaties en de recreatieondernemers met teksten, beelden en persberichten.

Regierol

Efficiëntie en eenduidigheid wordt bevorderd door de inzet van een communicatieregisseur. Deze neemt geen taken over van individuele bevoegde gezagen of beheerders, maar bevordert de samenhang van de activiteiten en ondersteunt waar mogelijk. De regisseur zal dan ook de bijeenkomsten van de Werkgroep Communicatie voorzitten. Rijkswaterstaat is opdrachtgever voor ontwikkeling van communicatiemiddelen. De strategie is om zo weinig mogelijk nieuwe middelen te realiseren, maar voor de communicatie met publiek en professionals zoveel mogelijk aan te sluiten bij het bestaande (communicatie)netwerk van gemeenten, belangen- en beroepsorganisaties en de recreatiesector.

Werkgroep Communicatie

In de Werkgroep Communicatie Voordelta hebben zitting: Provincie Zeeland, Rijkswaterstaat, gemeente Schouwen-Duivenland, gemeente Westvoorne, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, gemeente Veere, projectorganisatie Maasvlakte 2. De gemeenten Noord-Beveland en Goeree-Overflakkee zijn agendalid.

- De leden van de werkgroep geven input voor het overall Natura 2000-communicatieplan en de communicatiejaarplannen per gebied.
- In de werkgroep wordt akkoord gegeven op de deelplannen, leden committeren zich aan daarmee ook aan hun inspanningsverplichtingen die hieruit volgen.
- De werkgroep communicatie komt twee keer per jaar bijeen.
- De werkgroep evalueert jaarlijks de communicatie inspanning en resultaten.

Regie op communicatie: communicatieregisseur op regionaal niveau

Binnen RWS Zee en Delta wordt de centrale regie voor communicatie over Natura 2000-beheerplannen in het gebied, waaronder de Voordelta, belegd bij de communicatieregisseur. Deze regisseur:

- stelt het communicatiejaarplan op, met input van betrokkenen
- heeft het totaaloverzicht van communicatieactiviteiten over natuur en Natura 2000-beheerplannen in het gebied;
- weet wat er speelt bij de afzonderlijke beheerders en bevoegde gezagen;
- fungeert als spin in het web en onderhoudt contacten met de intermediairs die een rol spelen bij de communicatie;
- is voorzitter van de Werkgroep Communicatie
- neemt deel aan de Regiegroep
- brengt overheden, (belangen)organisaties en bedrijven met elkaar in gesprek over communicatie (lobbyist);
- heeft overzicht van ontwikkelingen, mijlpalen en actualiteiten in het gebied;
- kijkt bij welke acties en initiatieven in het gebied kan worden aangehaakt met de Natura 2000-boodschap ('inpluggen' en 'meeliften');
- houdt de communicatiekalender bij;
- vertaalt de algemene kernboodschap naar een maatwerk boodschap, afhankelijk van de campagne, het initiatief of het project waarbij wordt aangehaakt;
- maakt gebruik van bestaande communicatiekanalen;
- onderhoudt contacten met de media en grijpt kansen voor free publicity en zet hierbij eventueel boegbeelden uit zijn/haar netwerk in;
- bewaakt de voortgang en effectiviteit van de gezamenlijke communicatie-inspanningen;
- bewaakt de woordvoering en is woordvoerder bij gebiedsoverstijgende vraagstukken en stemt waar nodig is, af met de provincies (bijvoorbeeld recreatiemogelijkheden vastgelegd in APV's). EZ en IenM zijn woordvoerder over de evaluatie en natuurcompensatie;

- zorgt voor actueel houden van de webpagina over de Voordelta, foldermateriaal etc. en kan ook andere partijen hierop aanspreken en overleggen over het ontwikkelen van nieuwe communicatiemiddelen.

Regulier overleg met georganiseerde belanghebbenden

Het Ontwerpbeheerplan Voordelta voor de tweede beheerplanperiode is tot stand gekomen via een intensief regioproces. Diverse belanghebbende organisaties en sectoren zijn actief betrokken geweest via het Maatschappelijk Overleg Voordelta (MOV), de bestuurlijke consultatie en diverse gesprekken. Ook gedurende de tweede uitvoeringsperiode van het beheerplan zal via het MOV en de Regiegroep afstemming en inbreng mogelijk zijn. De nadruk ligt op de uitvoering (treffen van maatregelen, communicatie, handhaving, monitoring), maar altijd in overleg met betrokkenen. Hoe de uitvoeringorganisatie eruit ziet, staat beschreven in het beheerplan.

Om de communicatiewerkzaamheden goed te kunnen uitvoeren, is regulier overleg met de Werkgroep Communicatie onmisbaar. Ook bij het MOV en de Regiegroep staat communicatie op de agenda.